

LIITE 2: Innovaatorahastosta rahoitettujen hankkeiden loppuraporttien kooste Kaupunginhallituksen elinkeinojaosto 11.3.2019, HEL 2018-012111

Tässä liitteessä löytyy kooste pääosin vuonna 2017 päättyneiden hankkeiden loppuraporteista.

Loppuraporttinsa jättäneet hankkeet

	Toteuttaja	Hanke	Toteutus- aika	Innovaatio- rahaston rahoitus €
1	Aalto-yliopisto	Living Lab Bus	2015–2017	75 000
2	Hardware Incubator Oy	Hardware Incubator	2017	50 000
3	Helsingin kaupunki, Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala	Yrityskylä Helsinki	2013–2017	1 150 000
4	Helsingin kaupunki, kaupunkiympäristön toimiala	Isorobasta Ilmastokatu	2015–2017	80 000
5	Helsingin kaupunki, kaupunginkanslia	Kasvupolku	2013–2017	1 712 515
6	Helsingin kaupunki, kaupunginkanslia	Östersundomin biotalousintegraatti	2015–2017	57 700
7	Helsingin kaupunki, Sosiaali- ja terveystoimiala	Ite Nettiin	2014–2016	170 000
8	Helsingin yliopisto	Helsingin unitehdas	2016–2018	124 000
9	Kliffa Innovations	Kliffa – uudenlaista urbaania asumista	2016–2017	57 700
10	Metropolia Ammattikorkeakoulu	BIM for Events	2017	59 000
11	Sivistyskiihdyttämö ry	Dare to Learn	2017	50 000

1 Aalto-yliopisto: Living Lab Bus

Toteutusaika:	9/2015 - 12/2017
Yhteistyötahot kaupungilla:	Forum Virium Helsinki Oy
Yhteistyötahot muualla:	Helsingin seudun liikenne, VTT, Ajelo Oy, Tampereen yliopisto, Tampereen teknillinen yliopisto, Tekes, Linkker, EEE Innovations, Foreca, Ajeco ja PayiQ, Moia Finland Oy
Kokonaiskustannukset:	500 000 euroa, joista innovaatorahastosta 75 000 euroa
Loppuraportti:	www.livinglabbus.fi , https://www.hel.fi/helsinki/fi/kaupunki-ja-hallinto/strategia-ja-talous/innovaatorahasto/paattyneet+hankkeet/living-lab-bus

Hankkeen kuvaus

Aalto-yliopiston Kestävät liikkumiskonseptit -hanke oli osa Living Lab Bus (LLB) -hankekokonaisuutta, joka koostuu useista toisiinsa kiinteästi liittyvistä yritysryhmä- ja tutkimushankkeista. Living Lab Bus -hankkeessa tuotettiin tietoa siitä, millä teknisillä, liiketoiminnallisilla ja liikennepoliittisilla edellytyksillä saumaton, useita eri liikennevälineitä hyödyntävä matkustaminen yhdessä digitaalisten palvelujen ja kutsuohjautuvan joukkoliikenteen kanssa lisäisi joukkoliikenteen houkuttelevuutta ja vähentäisi riippuvuutta yksityisautoilusta. Hankkeessa määriteltiin avoin liikenteen palvelualusta uusien teknologioiden ja palvelujen kehittäjien käyttöön, ja se toteutettiin HSL:n operoimiin sähköbussihin. Avoin ympäristö edistää julkisten toimijoiden tuottaman avoimen datan, lähdekoodin ja rajapintojen hyödyntämistä kaupallisissa palveluissa. Tavoitteena oli edistää kehitetyn palvelualustan hyödyntämistä ja kutsua mukaan innovatiivisia palveluyrityksiä hyödyntämään palvelualustaa sekä innovaatioita, joita syntyisi tutkimuksen ja opiskelijoiden osallistamisen myötä.

Projektin alkuvaiheessa vuosina 2015 ja 2016 tutkimuksessa painottuivat kysyntäohjautuvan joukkoliikenteen ja uusien liikenteen digitaalisten palvelujen tutkimus. LLB-palvelualustan kehitystyön ja bussiasennusten valmistuttua tutkimuksen painopiste siirtyi alustan mahdollistaman monipuolisen datan keräyksen hyödyntämiseen matkustajien tarpeiden tutkimuksessa, mihin liittyen toukokuussa 2017 suoritettiin usean viikon mittainen datan keräysjakso yhteistyössä HSL:n kenttätutkijoiden kanssa. Kyselytutkimusten jälkeen toteutettiin myös kolmen viikon mittainen kvalitatiivinen matkustajien seuranta tutkimus.

Projektin keskeisiä tuloksia on julkaistu useassa tieteellisessä artikkelissa. Keskeisinä johtopäätöksiä voidaan todeta, että digitalisoitumisen vaikutus julkisen liikenteen järjestämiseen ja multimodaalisten matkakettujen kokonaisuuksien hallintaan on erittäin suuri. Digitalisoitumisen vaikutus näyttäytyy kehitetyn palvelualustan hyödyissä myös seuraavilla tavoilla: 1. Palvelualusta pystyy keräämään uudenlaista ja aiempaa tarkempaa dataa liikennevälineistä ja matkustajista. 2. Palvelualusta pystyy yhdistämään erilaisia data-aineistoja toisiinsa. 3. Palvelualustaa voidaan hyödyntää jopa välittömästi liikenneoperaatioiden optimoinnissa ja palvelujen laadun kohentamisessa.

Hanke on saanut myös Tekes rahoitusta vuosille 2015–2019 yhteensä 300 000 euroa. Koko Living Lab Bus -projektin (tarkempi kuvaus sivustolla www.livinglabbus.fi) kesto on jatkettu vuoden 2019 heinäkuuhun saakka, minkä osana toteutettu Kestävät liikkumiskonseptit hanke on kuitenkin toteutettu suunnitellun aikataulun mukaisesti päättyen vuonna 2017.

Hankkeen toteutus ja tulokset

Elinkeino- ja osaamisperustaa luoneet tulokset:

Hankkeen loppuraportin mukaan Living Lab Bus -palvelualustaan on osallistunut runsas määrä yrityksiä. Projektin keskeinen tavoite oli tehdä uusien palveluntarjoajien markkinoille tuleminen helpoksi määrittelemällä avoin LLB-palvelualusta HSL:n operoimiin sähköbussihin. Palvelualustan selkeiden pelisääntöjen ja reunaehtojen ansiosta uudet yritykset tietävät jo etukäteen millaisesta toimintaympäristöstä on kyse ja miten siellä toimitaan. Avoin ympäristö myös edistää julkisten toimijoiden (pääkaupunkiseudulla erityisesti HSL:n) tuottaman avoimen datan, lähdekoodin ja rajapintojen hyödyntämistä kaupallisissa palveluissa.

Projektissa on kehitetty palvelualusta, joka hyödyttää liikennepalveluiden koko ekosysteemiä (matkustajia, yrityksiä, kaupunkia sekä liikenneoperaattoreita). Tämä nopeuttaa uusien innovatiivisten palveluiden testaamista ja tuomista matkustajien käyttöön ja tarjoaa mahdollisuuden markkinoida reaaliaikaiseen reittitietoon pohjautuen uusia palveluja, kuten mm. multimodaalisten saumattomien matkaketjujen mahdollistavia syöttöliikennepalveluja. Palvelualusta hyödyttää myös tutkimusorganisaatiota, jotka pystyvät alustan avulla keräämään reaaliaikaista ja monipuolista dataa liikenteen tilasta. Lisäksi palvelualusta tarjoaa uusille yrityksille mahdollisuuden todistaa palvelukonseptiensä toimivuuden ja näin edistää myös yritysten mahdollisuuksia kansainvälisillä markkinoilla.

Hankkeen mahdolliset jatkot ja saadut opit:

Projektissa toteutettu tutkimus tarjoaa tietoa kaupunkien liikenteen suunnittelun tueksi erityisesti liittyen reaaliaikaisen datan hyödyntämiseen ja tietoa matkustajien tarpeista erityisesti uusiin liikennepalveluihin ja digitaalisiin palveluihin liittyen. Lisäksi hanke tarjoaa tietoa matkustuskäyttäytymiseen vaikuttavista tekijöistä erityisesti matkustuskokemukseen, hinnoitteluun ja matka-ajan hyödyntämiseen liittyen sekä tietoa kysyntäohjautuvan joukkoliikenteen ja muiden uusien liikennepalveluiden mahdollisuuksista parantaa joukkoliikenteen houkuttelevuutta.

Tutkimus ja -kehitystyön tuloksia viedään käytäntöön yhteistyössä Helsingin kaupungin, HSL:n ja mukana olevan yrityskonsortion kanssa. Yritykset vastaavat uusien tieto ja liikennepalveluiden toteutuksesta yhdessä matkustajien kanssa.

Rahojen käytön suunnitelmanmukaisuus:

Innovaatorahastosta myönnetty rahoitus on käytetty suunnitelman mukaisesti aikataulussa.

Kokonaisarviointi ja muita huomioita:

Hanke on toteutunut suunnitellusti ja tuottanut hyvää tietoa ja osallistanut useita yrityksiä. Yhteistyö hankkeen toimijoiden kesken jatkuu myös innovaatorahastorahoitteisen hankkeen päätyttyä.

2 Hardware Incubator Oy: Hardware Incubator

Toteutusaika:	1-12/2017
Yhteistyötahot kaupungilla:	Kaupunginkanslia
Yhteistyötahot muualla:	Aalto-yliopisto (Design Factory), Metropolia ammattikorkeakoulu, Tekes, HAX (maailman suurin hardware startup -kiihdyttämö), Hackster.io (open source hardware -alusta), Elinkeinoelämän Keskusliitto, TEK, Espoo Innovation Garden, Turre Legal, Startup Säätio
Kokonaiskustannukset:	95 600 euroa, joista innovaatorahastosta 50 000 euroa
Loppuraportti:	https://www.hel.fi/helsinki/fi/kaupunki-ja-hallinto/strategia-ja-talous/innovaatorahasto/paattyneet+hankkeet/hardware-incubator-finland

Hankkeen kuvaus

Hankkeen tavoitteena oli selvittää edellytykset perustaa Helsinkiin hardware startup -hautomo, eli fyysisiä tuotteita valmistavien yritysten hautomo, joka olisi toiminut kanavana maailman johtaviin hardware-kiihdyttämöihin Amerikassa ja Kiinassa.

Hankkeen ensimmäisessä vaiheessa tehtiin kartoitustyötä, benchmarkingia ja noin 60 haastattelua. Lisäksi tutustuttiin vastaavaan toimintaa Shenzhenissä, Hong Kongissa, Tukholmassa ja Tarttossa, sekä järjestettiin yhteisötapahtuma. Toisessa vaiheessa tehtiin noin 20 haastattelua, käytiin ekskursiolla Bostonissa, analysoitiin haastatteluissa kerätty tieto ja suunniteltiin kiihdyttämön tai hautomon vaihtoehtoisia toimintamalleja. Kolmannessa vaiheessa tehtiin ekskursion Berliiniin, yhteenveto hankkeen löydöksistä, toimintamallien arviointi ja loppuraportti sekä aloitettiin mahdollisen jatkohankkeen valmistelu.

Hankkeen puolesta välissä alkoi selvitä, ettei hautomo-tyyppistä toimintaa kannata alkaa rakentamaan Helsinkiin. Ei siis nähty järkevänä suunnitella ja kehittää toimintamalleja hautomolle alkuperäisen hankesuunnitelman mukaisesti, vaan sen sijaan keskityttiin selvittämään millaisilla muilla toimintamalleilla on mahdollista saada aikaan samankaltaisia hyötyjä suomalaisille hardware-startupeille. Hankkeesta on toimitettu loppuselvytyksessä näitä toimintamalleja esitellään hautomo- ja kiihdyttämömallien sijaan. Näiden vaihtoehtoisten toimintamallien toteuttaminen on kustannustehokkaampaa, nopeampaa ja helpompaa verrattuna kiihdyttämötoimintaan. Samalla voidaan saavuttaa kuitenkin lähes samankaltaisia hyötyjä. Loppuselvytyksen löydökset ovat myös vapaasti asiasta kiinnostuneiden hyödynnettävissä.

Hankkeen toteutus ja tulokset

Elinkeino- ja osaamisperustaa luoneet tulokset:

Hankkeen oli tarkoitus tuoda ratkaisuja fyysisiä tuotteita valmistavien kasvuyritysten alkuvaiheen haasteisiin, jotka ovat usein erilaisia kuin ohjelmisto- ja palveluyrityksillä. Suomalaiset hardware startupit joutuvat usein hakemaan tukea ja palveluita ulkomailta saakka. Vaikka ao. yritysten määrä on kasvanut viime vuosina, niille sopivien tukipalvelujen määrä on edelleen vähäistä.

Hankkeessa tehdyn selvitys- ja kartoitustyön tuloksena todettiin, että hardware-yrityksiin keskittyvän uuden hautomon tai kiihdyttämön perustaminen ei toisi alkuvaiheen hardware-startupeille merkittävää lisäarvoa, sillä ekosysteemistä löytyy jo runsaasti tällaisia yleiseen liiketoiminnan kehittämiseen tukea tarjoavia toimijoita. Sen sijaan kannattaa keskittyä hardware-yrityksille spesifien tarpeiden täyttämiseen, vertaissparraukseen kehittämiseen ja kansainvälisten mahdollisuuksien avaamiseen.

Hankkeen mahdolliset jatkot ja saadut opit:

Yllä mainittujen suunnitelmien toimeenpanoa varten yhdistyksellä on suunnitelmissa jatkaa hanketta. Ensimmäinen askel on validoida konsepti kokeilemalla sitä oikeiden yritysten kanssa.

Rahojen käytön suunnitelmanmukaisuus:

Hankkeessa jäi projektin aikana käyttämättä 4 351 euroa, joka pyydetään palauttamaan innovaatorahastolle.

Kokonaisarviointi ja muita huomioita:

Hanke antoi hyvän tilannekatsauksen Helsingin hardware-toimialasta ja siihen liittyvästä ekosysteemistä ja sen palveluista.

3 Helsingin kaupunki, Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala: Yrittäskylä Helsinki

Toteutusaika:	2013-2017
Yhteistyötahot kaupungilla:	kaupunginkanslian elinkeino-osasto, Helsingin kaupunginkirjasto
Yhteistyötahot muualla:	Taloudellinen tiedotustoimisto (fyysisen yrittäskylän toteuttaja), Helsingin Yrittäjät ry, Aalto-yliopisto, Helsingin Energia, Helsingin yliopisto, Tekniikan museo, Maahanmuuttovirasto, Plan International, Vantaan kaupunki
Kokonaiskustannukset:	1 400 000 euroa, joista innovaatorahastosta 1 150 000 euroa
Loppuraportti:	https://www.hel.fi/helsinki/fi/kaupunki-ja-hallinto/strategia-ja-talous/innovaatorahasto/paattyneet+hankkeet/yrittäskylä-helsinki

Hankkeen kuvaus

Yrittäskylä on koululaisten oma yhteiskunta, pienoiskaupunki, jossa oppilas työskentelee omassa ammatissaan saaden palkkaa tekemästään työstä. Samalla oppilas toimii vastuullisena kuluttajana ja kansalaisena osana suomalaista yhteiskuntaa. Yrittäskylä Yläkoulu on työelämän ja talouden peliarena, jossa yhdeksäsluokkalaiset johtavat tiimeinä yritystä kansainvälisten markkinoiden pyörteissä. Voittajatiimi on se, jonka johtamana yritys pärjää markkinoilla parhaiten ja jolla on paras maine.

Yrittäskylä Helsinki -hankkeen keskeisenä tavoitteena oli aluksi saada yrittäskylä osaksi koulujen toimintaa ja opetusta. Tämä tavoite saavutettiin ensimmäisinä vuosina, kun jokaisesta kaupungin koulusta 6-luokkalaiset ovat päässeet osallistumaan yrittäskyläpäivään. Lisäksi tavoitteena on ollut kehittää yrittäskyläkonseptia ja luoda siihen uusia sisältöjä yrityspäivän ja konseptin muodon osalta.

Hanketta jatkettiin vuonna 2015, jolloin tarkoituksena oli fyysisen oppimisympäristön kehittäminen palvelemaan 7–9-luokkalaisia sekä virtuaalisen Yrittäskylän esipilottimallin edelleen kehittäminen ja laajentaminen koskemaan kaikkia kaupungin 7–9-luokkia. Tämän lisäksi fyysistä oppimisympäristöä kehitettiin palvelemaan maahanmuuttajataustaisten oppilaiden ja heidän perheiden kotouttamisprosessia, jolloin tavoitteena oli suomalaisen yhteiskuntaan ja sen toimintaan tutustuminen. Tämä toteutui tavoitteiden mukaisesti.

Hankkeen toteutus ja tulokset

Elinkeino- ja osaamisperustaa luoneet tulokset:

Yrittäskylä Helsinki -hankkeessa on luotu aktiiviinen kaupungin edustajien ja yrittäjien yhteinen toimintaverkosto, jossa pystytään luomaan myös lapsia osallistavia toiminnallisia jakamisen hetkiä. Toimintaverkosto hyödyttää koko kaupungin elinkeinoelämää ja erityisesti maahanmuuttoon liittyviin muutoksiin vastaamista ennakoiden ja erityisesti lasten ja nuorten näkökulmasta mahdollistavasti.

Yrittäskylän laajentaminen virtuaaliseksi oppimisympäristöksi varmistaa palvelun kohdentumisen tasa-arvoisesti kaikille oppijoille ajasta, paikasta tai opiskeluvalmiuksista tai muista olosuhteista (terveys, etäisyys jne.) huolimatta. Yrittäskylä tarjoaa monipuolisen, kokemuksellisen ja toiminnallisen oppimisympäristön, jonka käyttöä halutaan laajentaa hyödyntää myös maahanmuuttajalasten kotouttamisprosessissa.

Yrittäskylä on saanut osakseen laajaa positiivista kansainvälistä huomiota ja voittanut useita palkintoja, muun muassa World Innovation Summit for Education (WISE) 2014, EU:n palkinto yrittäjämaisen ajattelun edistämisestä 2013 ja International Partnership Network (IPN) 2014.

Hankkeen mahdolliset jatkot ja saadut opit:

Hankkeessa on opittu ja kehitetty yrittäjäkasvatusta sekä fyysisessä kokeiluympäristössä että virtuaalisessa, mm. pellillisessä ympäristössä. Hankkeen kautta on saatu uutta opetussuunnitelmaa tukevaa laaja-alaista osaamista. Yrittäskylä-toiminta on hankkeen jälkeen integroitu osaksi Helsingin koulujen toimintaa ja opetusta.

Hankkeessa on kartoitettu yhteistyön laajentamista pelillisen yrittäjyyskasvatuksen yhteistyöstä myös toisen asteen koulutuksen, erityisesti Stadin ammattiopiston kanssa.

Rahojen käytön suunnitelmanmukaisuus:

Hankkeen aikana toimintaa muokattiin ja tarkennettiin innovaatorahastolle toimitettujen väliraporttien mukaisesti. Hankkeen rahoitus on käytetty kaupunginhallituksen tekemien päätösten mukaisesti.

Kokonaisarviointi ja muita huomioita:

Yrityskylä Helsinki -hanke on osana peruskoulun opetusta pitkäjänteisesti vahvistanut nuorten ymmärrystä yhteiskunnassa toimimisesta ja yrittäjyydestä. Se on myös muodostanut uusia toimintamalleja, joita on integroitu osaksi kasvatuksen ja koulutuksen perustoimintaa. Hankkeen vaikutukset esimerkiksi yrittäjyyden edistämässä näkyvät vasta pitkällä tähtäimellä. Kaiken kaikkiaan hankkeen arvioidaan edistäneen innovaatorahaston tavoitteita erinomaisella tavalla.

4 Helsingin kaupunki, kaupunkiympäristön toimiala: IsoRobasta ilmastokatu 2015

Toteutusaika:	10/2015 - 2017
Yhteistyötahot kaupungilla:	Kaupunginkanslia
Yhteistyötahot muualla:	Aalto-yliopisto, HSY, Green Building Council, Dodo ry ja lukuisat yritykset
Kokonaiskustannukset:	80 000 euroa, joista innovaatorahastosta 80 000 euroa
Loppuraportti:	www.ilmastokatu.fi https://www.hel.fi/helsinki/fi/kaupunki-ja-hallinto/strategia-ja-talous/innovaatorahasto/paattyneet+hankkeet/isorobasta-ilmastokatu-2015

Hankkeen kuvaus

Innovaatorahaston tuella edistettiin Iso Roobertin kadun (IsoRoba) ilmastokadulla innovatiivista kokeilukultturia ilmatoratkaisuissa, aurinkosähkön käyttöönottoa, sisäpihojen viihtyisyyttä ja turvallisuutta sekä kaupunkien ravintolaterassien ekotehokkuutta. Hanke toteutettiin osana isompaa kokonaisuutta, johon saatiin rahoitusta Euroopan aluekehitysrahastosta.

Hajautettu energiantuotanto

Hankkeessa selvitettiin alueen rakennusten kattojen aurinkopotentiaali ja 12 kiinteistölle tarjottiin maksuton aurinkosähkökartoitus. Hankkeen myötä saatiin toimintaan ensimmäinen kantakaupungin kerrostalon aurinkovoimala. Lisäksi hankkeessa selvitettiin kaupungin kanta aurinkopaneelien soveltuvuudesta katukuvaan sekä lähtökohdat aurinkosähkövoimaloiden sijoittamisesta suojeltuihin kiinteistöihin. Opit ja kokemukset on koottu [Aurinkosähköä kerrostaloon -oppaaseen](#). Iso Roobertin kadun kiinteistöistä otettiin lämpökamerakuvat hukkalämmön kartoittamiseksi. Kahden eri asuinkerrostalon kivijalassa sijaitsevien kahden pizzerian kohdalta selvitettiin mahdollisuudet lämmöntalteenottoon ja hyödyntämiskäsit.

Kokeilut

Yhteistyössä Forum Viriumin Fiksu Kalasatama -hankkeen kanssa ilmastokadulle järjestettiin Nopeat kokeilut -tarjouskilpailu innovatiivisista ilmatoratkaisuista, joista kolme valittiin toteutukseen syksyllä 2016: Sustainable Meal, Resource Efficient Existing Buildings ja Zero Food Waste. Lisäksi tilattiin innovatiivinen kokeilu "Aurinkosmoothie" yhdessä kaupunginkanslian elinkeino-osaston kanssa, jossa aurinkopaneelilla varustettu kuormapyörä myy hävikkiruua valmistettuja tuotteita erilaisissa tapahtumissa. Nopeiden kokeilujen ohjelman sparraus, ulkopuolinen arviointi ja raportointi tilattiin yhteistyössä Fiksu Kalasatama -hankkeen kanssa Mindustryllä. Jokaisesta kokeilusta toteutettiin visualisointi viestintää varten.

Pop up -piste

Ilmastotietouden levittämistä varten vuoden 2016 aikana hankittiin aurinkopaneelien varustettu pop-up -piste, johon kuuluvat elementteinä aurinkosähköllä varustettu puhelinlataus- ja kahvinkeitinyhdistelmä, video-roll-up tarvittavine liittimineen ja inverttereineen sekä seinäkangas messutelttaan ja pöytähuppu messupöytään, joita käytetään olemassa olevien Helsingin ympäristökeskuksen pöydän ja teltan kanssa.

Onnelliset taloyhtiöt, sisäpiha

Dodo ry toteutti Onnelliset taloyhtiöt -työpajat IsoRoban kolmen kiinteistön kanssa. Koska työpajoihin osallistuminen oli vähäistä, Dodo ry osallistui myös viherpihatoteutusten edistämiseen. Dodo ry tuotti Ilmastokatu-hankkeelle koosteen työpajojen tuloksista huomioon otavaksi osana viihtyisien viherpihojen toteutuksen ohjeita. Roslings Manor Gardens on toteuttanut kahdelle IsoRoban sisäpihalle (IsoRoba 26, Annankatu 6 = IsoRoba 13) sopeutuvan viherpihan suunnittelun. Lisäksi tuotettiin [Vihreä sisäpiha kerrostaloon -opas](#).

Ekotehokas terassi -palkinnot

Ekotehokas terassi -kilpailussa etsittiin Helsinkiin uutta ekotehokkaan terassin mallia, joka on kaupunkikuvallisesti korkeatasoinen ja jonka avulla lyhyttä terassikautta voidaan Helsingissä jatkaa ekologisuudesta tinkimättä ja jota voitaisiin monistaa Helsingin katukuvassa usealla eri terassilla. Kilpailussa valittiin kolme voittajaa. Ensimmäiseksi tullutta Green Urban Terracea pilotoitiin kesällä 2018 Kaikukadun Klubilla.

Hankkeen toteutus ja tulokset

Elinkeino- ja osaamisperustaa luoneet tulokset:

Ilmastokatu-hankkeen tavoitteena on ollut vähentää alueen kasvihuonekaasupäästöjä tavalla, joka hyödyttää sekä alueen asukkaita, yrityksiä ja muita toimijoita. Tavoitteena oli myös yhdistää yritysten liiketoiminnan kehittäminen ja ympäristövastuullisuus tavalla, joka näkyy asiakkaille ja johon asukkaat voivat valinnoillaan vaikuttaa sekä testata toimintamallia, missä yrityksiä ja asukkaita tuodaan mukaan suunnittelemaan ja toteuttamaan ilmastoviisasta, vähähiilistä aluetta.

Hankkeen aikana ratkaisuja ideoimassa ja kokeilemassa olivat mukana alueiden yritykset, kiinteistönomistajat, asukkaat sekä kaupunki. Hankkeen yritysyhteistyössä kehitettiin alueen yritysten liiketoimintaan liittyviä uusia vähähiilisiä palveluita, tuotteita tai toimintatapoja yritysten tarpeista lähtien. Yritykset saivat ympäristöviisaihin ratkaisuihin liittyvää neuvontaa ja opastusta ja hankkeessa testattiin mm. energiankulutuksen mittaamenetelmiä ja energiankulutusta säästäviä laitteita.

Hankkeessa toteutetuissa nopeissa kokeiluissa ostettiin valmiita, melko pitkälle kehitettyjä ideoita vähentää kasvihuonekaasupäästöjä rakennetussa ympäristössä, joita testattiin IsoRoballa muutaman kuukauden ajan. Nopeat kokeilijat pystyivät kehittämään palveluitaan eteenpäin kokeilun pohjalta. Konseptin etuna on, että jatkokehitys ei jää hankkeelle tai hankeorganisaatioille vaan innostuneille yrittäjille ja organisaatioille. Nopeilla kokeiluilla on mahdollista vauhdittaa pienellä investoinnilla uusia innovaatioita, tuotteita ja palveluita.

Hankkeen mahdolliset jatkot ja saadut opit:

Tulosten myötä kadun energiankulutus ja kasvihuonekaasupäästöt ovat Ilmastokaduilla vähentyneet ja tulevat vähentymään myös tulevina vuosina. Myös yleisten alueiden viihtyisyys on lisääntynyt mm. katuja elävöittävien tapahtumien kautta. Ilmastokatu on paketoitu monistettavaksi konseptiksi. Toimintamalli on monistettavissa joko kokonaisuudessaan tai siitä voidaan valikoida soveltuvia osia uusille alueille toteutettavaksi.

Yritykset kokivat hankkeen hyödylliseksi monin tavoin. Ilmastokadun on koettu tukeneen yritysten brändiä sekä lisänneen ymmärrystä kuluja ja ympäristörasitusta vähentävistä energia-asioista.

Rahojen käytön suunnitelmanmukaisuus:

Hankkeen käynnistyminen viivästyi ja loppuminen siirtyi myöhemmäksi.

Kokonaisarviointi ja muita huomioita:

Hanke on onnistunut tarkoituksessaan.

5 Helsingin kaupunki, kaupunginkanslia: Kasvupolku

Toteutusaika:	2012-2017
Yhteistyötahot kaupungilla:	
Yhteistyötahot muualla:	kasvuyritykset pääkaupunkiseudulla
Kokonaiskustannukset:	1 712 515 euroa, joista kaikki innovaatorahastosta
Loppuraportti:	https://www.hel.fi/helsinki/fi/kaupunki-ja-hallinto/strategia-ja-talous/innovaatorahasto/paattyneet+hankkeet/kasvupolku

Hankkeen kuvaus

Kasvupolku-hanke on aloitettu innovaatorahaston rahoittamana loppuvuonna 2012, mutta toiminta aloitettiin vuoden 2013 puolella. Vuosina 2013-2014 hankkeen hallinnoija on ollut Helsingin Uusyrityskeskus ry ja vuodesta 2015 vuoteen 2017 Helsingin kaupungin kaupunginkanslian elinkeino-osasto.

Osana hanketta on ollut Kasvuvalmennus-niminen kasvuyritysten kansainvälistymisen ja kasvun tueksi tarkoitettu ohjelma. Kasvuvalmennuksen yhteistyökumppanina oli vuosina 2013-2014 Forum Virium, mutta vuoden 2015 aikana kasvuvalmennuksen hallinnointi siirtyi YritysHelsingin hoidettavaksi. Hankkeen ohjausryhmä on hankkeen aikana usean kerran vaihtunut, johtuen henkilöstövaihdoista, hallinnoijan muutoksista ja hankkeessa tapahtuneista muutoksista.

Hankkeesta on vuosien aikana rahoitettu NewCo Factoryn toimintaa, jatkettu Forum Viriumin vuodesta 2006 aloittamaa Kasvuvalmennus-ohjelmaa, rakennettu Helsingin alueen kasvuyritysekosysteemiä ja tehty erilaisia yrityspalveluiden pilotteja.

Kasvuvalmennus-ohjelmaan osallistui vuosien 2013-2017 aikana noin 140 helsinkiläistä kasvuyritystä. Ohjelman tarkoitus on ollut luoda palvelujatkumo YritysHelsingin perustamisneuvontaan. Kasvuvalmennus-ohjelma on rahoittanut lupaavien yritysten kasvulle ja kansainvälistymiselle oleellisia asiantuntijapalveluita, joita YritysHelsingin perustamisneuvonta ei ole pystynyt tarjoamaan. Palautteen perusteella Kasvuvalmennus on ollut tulokellinen ja tehokas tapa tukea helsinkiläisten yritysten kasvua. Kasvuvalmennukseen on osallistunut monipuolisesti eri alojen ja vaiheen kasvuhakuisia yrityksiä. Useat ohjelmaan osallistuneet yritykset ovat kasvaneet ja kansainvälistyneet ja osallistuneet yritykset ovat saaneet Kasvuvalmennuksen jälkeen Tekesin (nyk. Business Finland) kansainvälistymistukia.

Hankkeen toteutus ja tulokset

Elinkeino- ja osaamisperustaa luoneet tulokset:

Kiihdyttämällä alkavien yritysten kasvua Kasvuvalmennus-ohjelma on mahdollistanut yritykselle asiantuntija-avun määritellylle toimenpiteelle yrityksen kannalta nopealla ja joustavalla tavalla. Kasvuvalmennus-ohjelma on edistänyt kasvuyritysten toimintamahdollisuuksia ja yksityisen sektorin työpaikkojen syntymistä.

NewCo Factoryn tavoitteena on ollut synnyttää ja tukea Helsingissä toimivia ja Helsinkiin tähtäviä yrittäjiä ja perustajatiimejä. NewCo Factoryn ”In Search Team Members”-tapahtumat ovat integroituneet osaksi NewCo Helsingin tapahtumakalenteria ja pilotoitua osakassopimustyöpajatoimintaa on jatkettu Microsoft Fluxin kanssa. Tapahtumat ovat synnyttäneet uusia yrityksiä Helsinkiin ja kehittäneet yrittäjien osaamista. Alan huippuasiantuntijoista koostuva pohjoismainen Nordic Startup Awards -palkintokomitea valitsi vuonna 2014 NewCo Factoryn Suomen parhaaksi startup-yrittäjille kohdennetuksi palveluksi. Raati kiitti NewCo Factoryn tarjoamien palvelujen vaikuttavuutta ja monipuolisuutta.

Hankkeen mahdolliset jatkot ja saadut opit:

Hankkeessa on kokeiltu erilaisia toimintamalleja, joista osa on jäänyt pysyväksi toiminnaksi.

Rahojen käytön suunnitelmanmukaisuus:

Hankkeen aikana toimintaa on muokattu ja tarkennettu innovaatorahastolle toimitettujen väliraporttien mukaisesti.

Hankkeesta rahoitettujen IT-projektien kohdalla toiminta ei ole ollut tuloksellista ja sähköisten työkalujen kehittäminen on osoittautunut kalliiksi ja teknisesti haastavaksi. Kasvupolku-hankkeesta osin rahoitetusta Startup Commons -toiminnasta on erikseen tehty oma selvitys (EY selvitys 2017). Hankkeen hallinnointi- ja henkilöstömuutoksista johtuen hankkeen dokumentointi on paikoin puutteellista.

Kokonaisarviointi ja muita huomioita:

Hankkeen aikana on tuotettu asiantuntijavalmennusta usealle sadalle kasvuhakuiselle alkavalle yritykselle. Valmennusta saaneiden yritysten elinkelpoisuus on ollut selkeästi normaalia korkeampi ja hanke on sitä kautta edistänyt uusien työpaikkojen syntymistä Helsinkiin.

6 Helsingin kaupunki, kaupunginkanslia: Östersundomin biotalousintegraatti

Toteutusaika:	2015-2017
Yhteistyötahot kaupungilla:	Kaupunginkanslian talous- ja suunnitteluosasto sekä elinkeino-osasto, kaupunkiympäristötoimialan Östersundomin suunnitteluyksikkö ja Helen
Yhteistyötahot muualla:	Siemens, Ramboll, Devecon, Inspira, Sitra, VTT ja Solved
Kokonaiskustannukset:	131 000 euroa, joista innovaatorahastosta 57 700 euroa
Loppuraportti:	https://www.hel.fi/helsinki/fi/kaupunki-ja-hallinto/strategia-ja-talous/innovaatorahasto/paattyneet+hankkeet/ostersundomin-biotalousintegraatti

Hankkeen kuvaus

Hankkeen taustalla on ollut edellisen kaupunkistrategian tavoite suunnitella Östersundomista uusiutuvaan energiaan ja energiatehokkuuteen liittyvien ratkaisujen pilottialue ja houkutteleva sijaintipaikka cleantech-alojen yrityksille. Tästä lähtökohdasta tehdyssä Östersundomin Smart&clean –visiotyössä kaupunkikehittämisen läpileikkaaviksi teemoiksi valittiin kiertotalous ja kaupungista kiinnostuneita toimijoita osallistava hyvä hallinto.

Biotalousintegraatti-hankkeella pyritään alueelliseen materiaalitehokkuuteen kiertotalouden periaatteita hyödyntämällä ja rakentamaan Östersundomin brändiä kansainvälisesti kiinnostavana älykkään ja puhtaan kaupunkirakentamisen investointikohteena. Helenin Vuosaaren voimalaitoskokonaisuuden ja Vantaan Energian Långmossabergenin jätevoimalaitoksen tarjoamat mahdollisuudet pyritään hyödyntämään integraatin energiainfrastruktuurissa. Tulevaisuudessa Östersundomiin toteutettava yhdyskuntajätteen keräysjärjestelmä sekä alueelle kaavailtu itäinen jätevedenpuhdistamo tuovat lisäpotentiaaleja. Vuosikymmeniä kestävä Östersundomin rakentaminen tuottaa tulevaisuudessa runsaasti hyödynnettävää biopohjaista materiaalia.

Alustavana ajatuksena on ollut kehittää hankkeen avulla teollisten toimijoiden symbioosi, jonka keskeisiä osia ovat sähköä, lämpöä ja jäähdytystä tuottava hybridivoimalaitos, pääkaupunkiseudun ja kansainvälisiin markkinoihin tukeutuva biotuotetehdas ja biopolttoaineita tuottava tehdas. Tavoitteena on tarjota yrityksille mahdollisuuksia hyödyntää pääprosessien sivuvirtoja liiketoiminnassa tehokkaan kiertotalouden periaatteilla siten, että varsinaisia jätteitä syntyy erittäin vähän tai ei lainkaan.

Ensimmäiseksi selvitettiin ne toimialat, joille Östersundomin sijainti tarjoaa eniten suhteellista kilpailuetua. Tätä varten tehtiin alueellinen resurssivirta-analyysi, jonka perusteella integraatin kolmeksi pääteemaksi valikoituivat ruoka, kuidut ja pakkaaminen sekä uusiutuva energia. Valittujen toimialojen pohjalta tehtiin asiantuntijavetoisesti biotalousintegraatin yleissuunnitelmaluonnos. Tuloksena olivat mm. hackatoneissa valmistellut alustavat liiketoiminnalliset konseptit, kiertotalousperiaatteet, materiaalivirtakaaviot ja luonnos Östersundomin yritysalueista. Biotalousintegraatin sijoituspaikaksi valittiin Norrberget, jota varten Östersundomin yhteisessä yleiskaavaehdotuksessa varattiin noin 60 hehtaarin kokoinen yritysalue.

Hankkeen toteutus ja tulokset

Elinkeino- ja osaamisperustaa luoneet tulokset:

Yleissuunnitelmaluonnoksen testauksen perusteella valikoitui ryhmä teollisia toimijoita, jotka ovat kiinnostuneita kehittämään Norrbergetiin kiertotalouden periaatteilla toimivan yrityspuiston. Meneillään olevien neuvotteluiden tavoitteena on muodostaa teollinen symbioosi, jossa on mukana puolenkymmentä isoa investointikykyistä teollista toimijaa. Tämän aloituskokoonpanon tehtävänä on yrityspuiston tarkennetun yleissuunnitelman tekeminen yritysten omista lähtökohdista. Myöhemmin kokonaisuutta täydentämään ja sivuvirtoja hyödyntämään haetaan innovatiivisia yrityksiä mukaan lukien uudet startup-vaiheen toimijoita.

Hankkeen mahdolliset jatkot ja saadut opit:

Östersundomin aluerakentamisprojektissa ollaan varauduttu Norrbergetin käyttöönottoon selvittämällä siihen liittyviä investointeja. Käyttöönotto on alustavan arvion mukaan taloudellisesti kannattavaa.

Rahojen käytön suunnitelmanmukaisuus:

Hankkeen alkuperäinen budjetti oli 210 000 euroa, mutta kustannuksista toteutui 130 916 euroa. Innovaatorahaston rahoitus oli alle puolet kokonaiskustannuksista.

Kokonaisarviointi ja muita huomioita:

Hanke on onnistunut tarkoituksessaan.

7 Helsingin kaupunki, sosiaali- ja terveystoimiala: Ite Nettiin

Toteutusaika:	1.1.2014-31.12.2016
Yhteistyötahot kaupungilla:	
Yhteistyötahot muualla:	
Kokonaiskustannukset:	170 000 euroa, joista innovaatorahastosta 170 000 euroa
Loppuraportti:	https://www.hel.fi/helsinki/fi/kaupunki-ja-hallinto/strategia-ja-talous/innovaatorahasto/paattyneet+hankkeet/ite-nettiin

Hankkeen kuvaus

Ite nettiin -projektin tavoitteena on ollut edistää kuntalaisten mahdollisuuksia arvioida ja hoitaa omaa terveyttään ottamalla käyttöön internetin välityksellä sähköinen terveystarkastus ja terveystarkastus. Tavoitteena oli varhainen riskipotilaiden tunnistaminen ja itsehoidon lisääminen, tuottaen tätä kautta terveyshyötyä. Hankkeessa on kehitetty sähköistä asiointia terveydenhuollon asiakkaiden ja ammattilaisten välillä ja tarjottu kuntalaisille uusia tapoja oman terveydentilan arviointiin ja terveystarkastukseen sekä ammattilaisille uusia työvälineitä ja tapoja asiakkaiden terveyden edistämiseen. Ite-nettiin projektissa on kehitetty myös sähköistä asiointia terveydenhuollon asiakkaiden ja ammattilaisten välillä.

Tutkittuun tietoon pohjautuva Duodecimin tuottama Star - sähköinen terveystarkastus ja -valmennus on helposti saavutettava palvelu ja se on tarjolla kaikille kuntalaisille. Lisäksi pitkäaikaissairaille on omahoidon tueksi käytössä eOmahoitokirjasto. Palvelut ovat olleet käytössä marraskuusta 2014 alkaen. Maaliskuussa 2015 on otettu käyttöön sähköinen 40-vuotiaan miehen terveystarkastusprosessi, jossa valitulle kohderyhmälle on tarjottu sähköinen Star-palvelu. Palvelun tuella heistä poimitaan jatkotoimiin korkean riskin asiakkaat. Prosessissa hyödynnetään Pegasoksen sähköisen viestinnän ja ajanvarauksen toimintoja. Prosessi on muuttunut kohdentamattomasta vastaanottoseulonasta riskistratifikoituun kohdennettuun palveluun, joka luo jatkossa edellytyksiä terveystarkastuksen kaventamiselle, asiakassegmentoinnille ja palvelumuotoilulle. Omaishoitajille on myös käytössä vastaavanlainen sähköinen terveystarkastusprosessi. Vuoden 2017 alussa on käynnistynyt lastensuojelun sijaisperheille suunnattu palvelu, jossa hyödynnetään hankkeessa kehitettyjä sähköisiä palveluprosesseja.

Hankkeen toteutus ja tulokset

Elinkeino- ja osaamisperustaa luoneet tulokset:

Hankkeessa on kehitetty sähköistä asiointia terveydenhuollon asiakkaiden ja ammattilaisten välillä sekä ammattilaisille uusia työvälineitä ja tapoja asiakkaiden terveyden edistämiseen.

Hankkeen mahdolliset jatkot ja saadut opit:

Sähköistä yhteydenottoa on tehostettu ITE-nettiin kokemusten myötä laajemmin Helsingin palvelujen uudistamisen piloteissa ja ne ovat osaltaan myös muokkaamassa prosesseja ODA-palveluja varten. Kaikille kuntalaisille avoin sähköinen yhteydenotto on osa asiakkaaksi tulon prosessin uudistamista ja se toteutetaan Pegasoksen sähköisen asiointin välineillä.

Sähköinen yhteydenotto otettiin käyttöön Töölön ja Vallilan terveys- ja hyvinvointikeskuksissa 1.12.2016. Hankkeen päätyttyä kehitys jatkui Vuosaaren terveys- ja hyvinvointikeskuksen käyttöön (kevättalvella 2017). Syksyllä 2017 avoin sähköinen yhteydenotto laajeni yhdeksälle terveysasemalle ja 16.1.2018 siihen liittyi kaikki loput asemat.

Tavoitteena on tarjota asiakkaille virka-ajasta riippumaton yhteydenottokanava, jonka avulla voidaan vähentää puhelupalvelun määrää, tasoittaa yhteydenottojen ruuhka-aipeita sekä parantaa ammattilaisten työhallintaa. Sähköisen asiointin kautta on mahdollista lähettää esitietokyselyitä. Tarkoituksena on saada sähköisiä hoidon tarpeen arvioita, oirearvioita, niiden suhteen kehitystyö jatkuu Odassa. Kokeilun aikana arvioitiin sähköisen yhteydenoton vaikutuksia asiakaskokemukseen, saatavuuteen, tuottavuuteen ja vaikuttavuuteen. Pilotista saatujen kokemusten perusteella päätetään sähköisen yhteydenoton laajentamisesta muille terveysasemille.

Hankkeessa on selvitetty miten sähköisiin palveluihin voidaan liittää sähköisiä hoidon tarpeen arvioinnin välineitä. Helsingissä terveysasemilla hoitoon pääsyn ja hoidon tarpeen arvion väylänä on puhelu. Yhteydenottojen vuosittainen kokonaismäärä on noin 1,2 miljoonaa. Tavoite on, että jatkossa merkittävä osa yhteydenotoista tapahtuu sähköisesti. Sähköinen terveystarkastus palvelu antaa asiakkaalle älykkäisiin algoritmeihin perustuvan arvion terveysongelmasta ja sen itsehoitomahdollisuuksista ja ohjaa tarvittaviin palveluihin.

Ite nettiin -hankkeessa on luotu perustaa sähköisen asioinnin kehittämisen jatkohankkeelle, mm. Oda-palveluille, joka ottaa käyttöön sähköisiä arvopalveluita. Nämä parantavat saatavuutta ja vaikuttavuutta ja luovat polkua kohden Apottia.

Sähköisen Star-terveystarkastuksen tehneiden määrä on selvästi noussut vuosista 2015 ja 2016 ja Star onkin 2017 tavoittanut lähes 25 % kohderyhmästä. Starin käyttäjistä n. 20 % on ollut korkeariskisiä potilaita, joita on kehoitettu olemaan yhteydessä ammattilaiseen. Heistä lähes kaikki ovat tulleet vastaanottokäynnille; esim. v. 2017 korkean riskin potilasta seuloutui 196, heistä 190 kävi vastaanotolla. Sähköisiä valmennuksia on otettu käyttöön v. 2015-2017 853 kpl. Ennen sähköistä terveystarkastusta vastaanotolle pyydettiin kaikki halukkaat, ja vastaanotoilla kävi paljon myös täysin terveitä miehiä. Ammattilaiselle vapautuu aikaa palvelun hoitaessa jo alkuvaiheessa osan hoidon tarpeen arvioista ja hoito-ohjauksista. Kansalaiset saavat ratkaistua itsenäisesti osan terveysasioistaan ja voivat arvioida oikeuttaan saada kunnallista palvelua. Samoilla resursseilla pystytään hoitamaan suurempi määrä asiakkaita ja kohdistamaan vahvempi tuki sitä eniten tarvitseville. Ammattilainen saa esitietoa, joka edesauttaa ammattilaisen päätöksentekoa hoidon ja palvelu tarpeen arvioinnissa ja/tai hoidon ja palvelun suunnittelussa. Näin voidaan tehostaa ammattilaisten työ prosesseja. Ammattilaisen ottaessa ODA-palvelu käyttöön, se tarjoaa asiakkaalle tasalaatuisen palvelun.

Apottiin siirtyminen edellyttää nykyistä vahvempaa digiosaamista, ITE-hankkeen kautta on luotu pohja toiminnallisille valmiuksille käyttää sähköisiä palveluita, jotta siirtymävaihe olisi mahdollisimman sujuva. Ite nettiin -hankkeen aikaansaannosten jatkokehittäminen edesauttaa Apotin käyttöönottoa ja edistää edelleen sähköisen asiointiin siirtymistä.

Rahojen käytön suunnitelmanmukaisuus:

Hankkeen budjetti oli 400 000 euroa, josta käytettiin 169 427 euroa. Henkilöstömenoja oli yhteensä 22 % hankkeen kokonaismenoista. Muiden kulujen merkittävimmät erät koostuvat sähköisistä terveystarkastuksista ja eOmahoitokirjasto-lisensseistä koko hankkeen ajalta (2014-2016) sekä sähköisestä asiointista (Pegasos).

Kokonaisarviointi ja muita huomioita:

Hankkeen elinkeinoperustan luominen on ollut ohutta. Innovaatorahaston hankkeiden arvioinnissa on nykyään korostettu tulevaisuuden elinkeinoperustan luomista vahvemmin kuin aikaisemmin. ITE-nettiin -hanke on saanut rahoitusta innovaatorahaston käytön periaatteiden ollessa eri suuntaisia kuin 25.9.2017 jälkeen.

8 Helsingin yliopisto: Helsingin unitehdas

Toteutusaika:	2016-2018
Yhteistyötahot kaupungilla:	Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala
Yhteistyötahot muualla:	Mielenterveysseura, HUS nuorisopsykiatria, Innojok
Kokonaiskustannukset:	143 000 euroa, joista innovaatorahastosta 124 000 euroa
Loppuraportti:	https://www.hel.fi/helsinki/fi/kaupunki-ja-hallinto/strategia-ja-talous/innovaatorahasto/paattyneet+hankkeet/helsingin-unitehdas

Hankkeen kuvaus

Hankkeen tavoitteena oli virtuaalisen interventio-ohjelman avulla auttaa univaikeuksissa olevia nuoria. Hankkeen ensimmäisessä osassa kehitettiin terveysapplikaatio, jonka tarkoitus on auttaa yksilöä normalisoimaan vuorokausirytmensä. Toisessa osassa kehitettiin ohjelma nuorille, joilla on univaikeuksia. Hankkeessa kehitettiin ratkaisuja siihen, miten käyttäytymisen pitkäkestoinen muutos voidaan saada aikaiseksi pelillisyyden avulla. Hankkeeseen liitettiin myös unta mittaavia rannekkeita.

Hankkeessa suunniteltiin ja toteutettiin pelillinen uni-interventio, joka auttaa nuoria säätelemään vuorokausirytmäänsä. Interventiota on lisäksi testattu väestöpohjaisessa SleepHelsinki! -tutkimuksessa helsinkiläisillä nuorilla. Peliapplikaatio toimi pilottina, jonka pohjalle rakennettiin uusi, kattavampi hanke SleepCircle (<https://www.sleepcircle.fi>). Tähän saatiin Tekesin Tutkimuksesta liiketoimintaa -rahoitus. Rahoituskausi päättyi 31.12.2018. Tämän jälkeen hanke pyrkii perustamaan yrityksen kaupallistamista varten. Tavoitteena on kestävään liiketoimintaan perustuva uni-interventiomalli, joka voidaan kaupallistaa useissa maissa.

Hankkeessa kirjoitettiin ja julkaistiin kaikille nuorille tarkoitetut tietosivut unesta ja vuorokausirytmien säätelystä Suomen Mielenterveysseuran sivuilla <https://www.mielenterveysseura.fi/unitehdas>. Sivuilla on ollut kävijöitä noin 6 500 ja ne on linkitetty HUS:n mielenterveystalon sivuille.

Hankkeessa koulutettiin Helsingin kaupungin oppilashuollon toimijoita auttamaan unihäiriöisiä nuoria ja perustettiin työryhmä, jossa oli sekä oppilashuollon toimijoita että yliopiston unitutkijoita. Hankkeessa kehitettiin myös toisen asteen koulutukseen ja nuorisotyöhön soveltuva univalmennusinterventio, jonka käytettävyyttä on testattu ja joka on valmis oppilashuollon käyttöön otettavaksi.

Hanke päättyi kesäkuussa, eli noin puolivuotta suunnitellun päättymisajankohdan jälkeen. Tähän vaikutti ensisijaisesti rinnalla kulkeneen SleepHelsinki! -tutkimuksen edistyminen, joka on ollut merkittävässä roolissa uni-intervention kehitys- ja tutkimustyössä.

Hankkeen toteutus ja tulokset

Elinkeino- ja osaamisperustaa luoneet tulokset:

Hankkeen jälkeen on tarkoitus synnyttää kestävään liiketoimintaan perustuva uni-interventiomalli, joka voidaan kaupallistaa useissa maissa. Hanke on synnyttänyt osaamista uusien keksintöjen kokeilemisesta kaupungilla ja kaupunki on toiminut hankkeessa testialustana.

Hankkeen mahdolliset jatkot ja saadut opit:

Hankkeen tuottama peliapplikaatio toimi pilottina, jonka pohjalle rakennettiin uusi, kattavampi hanke SleepCircle, jota rahoitettiin Tekesin Tutkimuksesta liiketoimintaa -rahoituksella. Rahoituskausi päättyi 31.12.2018. Tämän jälkeen hanke pyrkii perustamaan yrityksen kaupallistamista varten.

Rahojen käytön suunnitelman mukaisuus:

Hanke päättyi puoli vuotta myöhässä. Hankkeessa jäi 800 euroa käyttämättä, jonka pyydetään palauttamaan innovaatorahastolle. Muuten innovaatorahaston rahoitus käytettiin suunnitelmien mukaisesti.

Kokonaisarviointi ja muita huomioita:

Hanke on edistänyt kaupungin palvelujen kehittämistä nuorten hyvinvointiin liittyen ja kaupunki on toiminut hankkeessa tuotekehityksen testialustana.

9 Kliffa Innovations Oy: Kliffa – uudenlaista urbaania asumista

Toteutusaika:	1.1.2016-31.12.2017
Yhteistyötahot kaupungilla:	Kaupunkiymäristön toimialan tilapalvelut ja Helsingin kaupungin asunnot Oy
Yhteistyötahot muualla:	Vallgård Digital Solution Oy, Forum Virium Helsinki
Kokonaiskustannukset:	58 000 euroa, joista innovaatorahastosta 57 700 euroa
Loppuraportti:	https://issuu.com/kliffa/docs/urbaanit_yhteistilat_selvitys16 https://www.hel.fi/helsinki/fi/kaupunki-ja-hallinto/strategia-ja-talous/innovaatorahasto/paattyneet+hankkeet/kliffa

Hankkeen kuvaus

Hankkeessa tehtiin vuonna 2016 kuutoskaupunkien keskuudessa selvitys ”Urbaanit yhteistilat – Tilavarauskäytännöt Suomen suurimmissa kaupungeissa” tilojen lyhytaikaisesta vuokrauksesta. Tavoitteena oli vertailla Helsingin tilannetta muiden kuntien tilanteeseen ja käytäntöihin. Samana vuonna tehtiin myös Malminkartanossa tarkastelu alueellisista tilatarpeista tilojen lyhytaikaisen käytön kehittämiseksi.

Vuonna 2017 hankkeessa pilotoitiin tilojen lyhytaikaista vuokrausta, sähköistä varaamista ja sähköistä lukitusta Itä-Pasilassa. Pilotointikohteet olivat Hekan kolmen asuintalon kerhohuonetta, joissa kahdessa oli käytössä Kliffan varausjärjestelmä sekä yksi Hekan omistama, mutta Tilakeskuksen jälleenvuokraama toimistohuoneisto. Nämä kohteet uusittiin sisustussuunnittelijan avustuksella asukkaita ja alueen toimijoita osallistavalla prosessilla (työpajat ja sidosryhmätapaamiset). Tiloja vuokrattiin lyhytaikaisesti www.kliffa.fi -alustan kautta siten, että Hekan asukkaiden käytössä oli sisäinen varausjärjestelmä (monikäyttöiset kerhohuoneet) ja kaikkien kaupunkilaisten käyttöön avattiin yhteiskäyttötoimisto.

Kokemuksia saatiin:

- 1) pilottitilan lyhytaikaisessa varaamisessa käytetyn järjestelmän toimivuudesta,
- 2) älylukitusjärjestelmän toimivuudesta
- 3) varausjärjestelmän ja älylukitusjärjestelmän yhteensopivuudesta
- 4) vuokrattavan tilan sisustuksen suunnitellusta ja toteutetusta tilankäyttökoneptista
- 5) tilan käyttäjien toiminnasta
- 6) tilan käyttöasteesta ja kysynnästä,
- 7) tilakustannuksista ja vuokratuloista,
- 8) tilan käyttöönottoa edeltäneistä valmisteluista ja
- 9) tilan markkinoinnista.

Lisäksi hanke tuotti näkökulman uusista ratkaistavista ongelmista ja kysymyksenasetteluja lyhytaikaisen vuokrauksen jatkokehittelylle.

Hankkeen toteutus ja tulokset

Elinkeino- ja osaamisperustaa luoneet tulokset:

Hanke on lisännyt Hekan ymmärrystä siitä, että lisätäkseen asukastilojen käyttöastetta sen pitää panostaa palvelualustan lisäksi myös uudenaikaisiin lukitusratkaisuihin, tilojen viihtyisyyteen, ja asukkaiden aktiiviseen osallistamiseen.

Kaupunkiympäristön toimialalle hanke tuotti näkökulman muiden suurien kaupunkien lyhytaikaisen tilavuokrauksen tilanteeseen sekä konkreettista tietoa käyttäjien tarpeista ja lyhyt aikaisen vuokrauksen taloudesta sekä vuokratilojen hallinnan roolituksesta ja tehtävistä.

Hankkeen mahdolliset jatkot ja saadut opit:

Heka hyödyntää hankkeen tuloksia parantaessaan asukastilojensa käyttöastetta. Kaupunkiymäristön toimialan tilapalvelut hyödyntää hankkeen tuloksia lyhytaikaisen vuokrauksen prosessin kehittämisessä erityisesti Hekalta vuokratuissa liiketiloissa sekä vajaakäyttöisten tilojen vuokrauksen roolittamisessa ja tehtävien organisoimisessa tai tilaamisessa.

Rahojen käytön suunnitelmanmukaisuus:

Hankerahoitusta on käytetty sovitusti.

Kokonaisarviointi ja muita huomioita:

Hankkeesta on saatu kohtuullisen paljon hyötyä varsin pienellä rahoituksella.

10 Metropolia Ammattikorkeakoulu: BIM for Events – Tapahtuma turvalliseksi

Toteutusaika:	2017
Yhteistyötahot kaupungilla:	Pelastuslaitos ja Kiinteistö Oy Kaapelitalo
Yhteistyötahot muualla:	Helsingin poliisilaitos, Tietoa Finland, Flow Festivals ltd ja Tukes
Kokonaiskustannukset:	73 742 euroa, joista innovaatorahastosta 59 000 euroa
Loppuraportti:	<i>Loppuraportin liitteenä on yksityiskohtaisempi raportti hankkeen tuloksista ja linkit opinnäytetöihin.</i> https://www.hel.fi/helsinki/fi/kaupunki-ja-hallinto/strategia-ja-talous/innovaatorahasto/paattyneet+hankkeet/tapahtuma-turvalliseksi

Hankkeen kuvaus

Hankkeessa toteutettiin kaupungin avoimesta datasta tuotettu Suvilahden alueen 3D-malli, johon tapahtumatoimijat voivat sijoittaa tarvitsemiaan elementtejä. Myös tulokset infrapunakameran taltiointista tiedoista yleisön liikkumisesta tapahtuma-alueella on mahdollista saada mallille. Hankkeessa tehtiin infrapunatesteistä kaksi amk-insinöörin opinnäytetöitä. Hankkeen tapahtuma-case oli Flow-festivaali elokuussa 2017.

Lisäksi hankkeessa tehtiin seuraavat toimenpiteet:

1. Kartoitettiin tilojen, yleisöpalvelujen, tapahtuma- ja suorituspaikkojen tekniikasta, logistiikasta ja palveluista vastaavien yritysten ja toimijoiden käyttämiä ohjelmia ja työkaluja tapahtuman suunnittelussa. Lisäksi kerättiin tietoa eri tapahtumatoimijoiden (pelastusviranomaiset, yksityinen turvallisuusala, kaupungit/kaupunkien viranomaiset, yleisötilaisuuksien järjestäjät ja yleisö) tarpeista tapahtuman suunnittelussa.
2. Koottiin Suvilahden alueelta tehdyt aluemallit
3. Selvitettiin infran (maalaiset kaapelit ja putket sekä rakennustekniset tiedot) yhdistäminen suunniteltavaan 3D-malliin
4. Tutkittiin yleisön reaaliaikaisen liikkumisen seurannan mahdollisuuksia erityisesti turvallisuuden näkökulmasta.

Hankkeen toteutus ja tulokset

Elinkeino- ja osaamisperustaa luoneet tulokset:

Suvilahden alueesta jää käyttökelpoinen virtuaalimalli, jonka avulla tiettyjä turvallisuuteen liittyviä riskejä voidaan tunnistaa ennalta. Virtuaalimalli voi toimia pelastussuunnitelman yhtenä osana, jolloin se hyödyttää tapahtuman järjestäjän ja pelastusviranomaistenkin ennakoivaa valmistelua ja yhteistyötä. 3D -mallia voidaan hyödyntää uusissa palveluinnovaatioissa ja yleisölle tuotettavissa palveluissa ja tiedottamisessa.

Tapahtumilla ja matkailulla on vahva painoarvo Helsingin seudun taloudessa ja elinkeinoelämässä. Tapahtumat lisäävät kaupungin houkuttelevuutta matkailukohteena ja lisäävät työmahdollisuuksia. Tapahtuman sujuminen turvallisesti on kaikkien osapuolten etu ja keskeinen elinkeinopoliittinen asia. Turvalliseksi koettuun tapahtumaan saavutaan helpommin uudelleen.

Hankkeen mahdolliset jatkot ja saadut opit:

Lasten konsertin materiaalista koostetuista videoista voidaan nähdä useita kiinnostavia asioita, mm. kaksi pysäköityä autoa joiden moottoritila on lämmin, yleisön liikkumista jne. Nämä videot ovat vielä tällä hetkellä käyttökelpoisia lähinnä vain ihmisen valvomana mikä ei vielä ole mullistava edistysaskel. Alustavien lupaavien tulosten valossa arvioidaan, että aihetta kannattaisi tutkia lisää. Mikäli ihminen voitaisiin korvata tietokoneella, voitaisiin osa valvonnassa käytetystä ihmistyövoimasta vapauttaa muihin, ehkä tärkeämpiin tehtäviin. Tietokone voisi analysoida lämpökamerakuva ja tarvittaessa suorittaa hälytyksen mahdollisesta riskitilanteesta. Ihmistyön kustannukset ja tietokoneen tehokkuus voisi mahdollistaa valvonnan laajentamisen erilaisiin kohteisiin, ei vain yleisötapahtumiin, jolloin valvontajärjestelmien valmistusmäärien kasvaessa niiden hinta laskisi edelleen mahdollistaen yhä monipuolisemmat käyttömahdollisuudet.

Ongelmana ja pullonkaulana tämän tyyppisen valvonnan lisäämiseen on vielä tällä hetkellä kuvan analysoinnin vaatima työmäärä. Mikäli kuvan analysointi voitaisiin automatisoida ja suorittaa tehokkaasti tietokoneella, voitaisiin näistä valvontajärjestelmistä saada aikaiseksi autonominen valvontajärjestelmien verkko auttamaan erilaisia turvallisuusorganisaatioiden työskentelyä. Erilaisten kuvantunnistustekniikoiden kehitys on tällä hetkellä varsin nopeaa. Markkinoilta voisi löytyä jo valmiiksi käyttökelpoisia tekniikoita joita voisi käyttää jatkokehityksen perustana mikä alentaisi kustannuksia.

Rahojen käytön suunnitelmanmukaisuus:

Hankkeen rahoitus käytettiin suunnitelmien mukaisesti.

Kokonaisarviointi ja muita huomioita:

Hanke tuottihödynnettävän 3D-mallin ja uutta tietoa ja kokemusta mallin käytöstä.

11 Sivistyskiihdyttämö ry: Dare to Learn

Toteutusaika:	2017
Yhteistyötahot kaupungilla:	Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala
Yhteistyötahot muualla:	xEdu, Helsinki Think Company, Opetus- ja kulttuuriministeriö, Elinkeinoelämän keskusliitto (EK)
Kokonaiskustannukset:	519 000 euroa, joista innovaatorahastosta 50 000 euroa
Loppuraportti:	https://www.hel.fi/helsinki/fi/kaupunki-ja-hallinto/strategia-ja-talous/innovaatorahasto/paattyneet+hankkeet/helsinki-oppimisen-paakaupungiksi

Hankkeen kuvaus

Hankkeessa järjestettiin ensimmäistä kertaa Helsingin Kaapelitehtaalla monivuotinen globaali oppimistapahtuma jossa kohtaa maailman paras osaaminen oppimisen edistämässä (koulutuspoliittiset vaikuttajat, oppimisen tutkijat, opettajat ja kouluttajat, oppisisältöjen kehittäjät, koulutusvientiyrietykset). Tapahtuman suunnitteluun, teemojen ideointiin, ja sisällön toteutukseen osallistettiin avoimesti ihmisiä lukuisien some-ryhmien kautta, kohtaamalla kohderyhmää muissa tapahtumissa ja Educa-messuilla toteutetulla kyselyllä.

Tapahtumassa kohtasi yli 3000 oppimisen asiantuntijaa ainakin 21 eri maasta. Kävijöistä 15 % oli Suomen ulkopuolelta. Näillä luvuilla tapahtuma oli heti ensimmäisenä vuonnaan Euroopan suurimpia kansainvälisiä tapahtumia koulutuslalla. Tapaamisia syntyi runsaasti tapahtuman Facebook-eventin kautta. Vuodelle 2018 on rakennettu digitaalinen kontakti-työkalu, sekä palautteen perusteella erillinen tapaamisalue. Tapahtuma tavoitti yli 300 000 ihmistä eri puolilla maailmaa sosiaalisen median kautta. Perinteisessä mediassa osumia tuli kolme. Lisäksi eri järjestö- ja organisaatiolehdissä ja verkkojulkaisuissa osumia tuli noin 15, mm. eri korkeakoulujen kanavissa, eurooppalaisissa elinikäisen oppimisen julkaisuissa ja startup-maailman julkaisuissa.

Innovaatorahaston rahoitus kohdistui erityisesti xEdun kanssa yhteistyössä toteutettuun yrityshautomo-ohjelmaan syksyllä 2017 ja pitchauskilpailuun Dare to Learn -tapahtumassa. Hautomoon haki 10 tiimiä, joista kuusi jatkoi loppuun asti. Pitching-kisan voittaja jatkoi xEdu-kiihdyttämöön keväällä 2018. Hackathon-tiimit pitchasivat ensin hackathon-yleisölle, jonka jälkeen finaalisissa koko tapahtumayleisölle. Hautomo-ohjelman läpäisseet tiimit kisasivat keskenään erillisessä kilpailussa. Lisäksi lavalla nähtiin 10 muun startupin esitykset. Helsingin alueen merkittävimmät koulutusalan startupit pääsivät hyvin esille, ja lavalla nähtiin mm. Claned, Kokoa Agency ja Mightifier.

Hankkeen toteutus ja tulokset

Elinkeino- ja osaamisperustaa luoneet tulokset:

Hankkeen myötä Helsinkiin on syntynyt kansainvälinen oppimisen suur tapahtuma, joka tuo vuosittain satoja ostopäätöksien tekijöitä etsimään koulutusalan ratkaisuja. Euroopan mittakaavassa top 5:een ensimmäisen vuonnaan yltänyt tapahtuma on alan merkittävimpiä markkinapaikkoja. Erään näytteilleasettajan (oppimislustayritys) mukaan "Dare to Learn oli meille vuoden arvokkain tapahtuma."

Tapahtuman yhteistyökumppaneita vuonna 2017 oli noin 100 organisaatiota. Tämä yhteistyön ekosysteemi on edellytys toimialan kypsymiselle, ja se on nyt perustettu. Useat kansainväliset järjestöt (mm. USAssa, Venäjällä, Latinalaisessa Amerikassa, Japanissa, Sveitsissä - sekä globaalisti Worlddidac ja Unesco) ovat lähteneet yhteistyöhön, mitä ei olisi tapahtunut ilman hanketta. Tämä laajentaa elinkeinoperustaa ja luo kansainvälisiä yhteyksiä pitkälle tulevaisuuteen.

Osaamisperustaa hanke loi tarjoamalla 3000 kävijälle koulutusta kahden päivän aikana. Ohjelmaa oli yhteensä 130 tuntia yli 100 sessiossa. Osaamisperustaa luotiin myös pilotoimalla koulutusalan hautomokonsepti, joka oli hankkeen keskeisiä sisältöjä.

Hankkeen mahdolliset jatkot ja saadut opit:

Dare to Learn -tapahtuma on vakiinnuttanut asemansa ja jatkaa vuosittaisena oppimisen päätapahtumana. Yhteistyö EU-puheenjohtajuusvuoden suhteen vuodelle 2019 on rakenteilla. Hankkeessa synnytetty hautomokonsepti laajennetaan keväällä 2019 jatkuvaksi toiminnaksi, mikäli kaupungilta saadaan tälle rahoitus. Hankkeessa toteutettu pitching-kilpailu laajeni vuonna 2018 Global Edtech Startup Awardsin alueelliseksi semifinaaliksi, Scandinavian GESA:ksi. Tämä avaa kanavan Helsingistä suoraan maailman markkinoille.

Rahojen käytön suunnitelmanmukaisuus:

Hankerahoitus käytettiin suunnitelman mukaisesti.

Kokonaisarviointi ja muita huomioita:

Hankkeen tavoitteena oli kehittää Helsingistä oppimisen pääkaupunki, saada koulutukseen liittyvä liiketoiminta kasvuun ja oppiminen keskiöön yhteiskunnallisessa keskustelussa. Näiden muutostavoitteiden voidaan katsoa edenneen hyvin ensimmäisen vuoden aikana. Helsinkiin tuli satoja uusia oppimisen kansainvälisiä asiantuntijoita tapahtumaviikolla. Vieraat tekivät kauppvoja paikallisten yritysten kanssa. Alan liiketoiminnan uusille avauksille luotiin julkisuusväylä (Dare to Learnin kumppaneina oli yli 100 eri organisaatiota) ja oppiminen nousi yhteiskunnalliseen keskusteluun.

